

Jean Lissar

Aiherra (Baxenabarre), 1948. Soziologia ikasketak egina. Maoista eta CFDT sindikatuko kide ohia. Erizaintza izan du ogibide. Ipar Euskal Herriko Berdeen bozeramailea eta Akitania Erregioko kontseilaria da gaur egun: "Hogei urteko lanaren ondoren, gure ideiak instituzioetan eta eguneroko praktika politikoan zutik jartzeko garaia heldu da" erran digu Itsasun (Lapurdi) bizi den aiertarrak.

MIKEL ASURMENDI

Argazkiak: Gaizka Iroz

«Ekologiari buruzko ideia aldatu behar da ekonomia aldatzeko»

Akitaniako Kontseiluko bozak mar-txoan eginen dira: 14an lehen itzulia, 21ean bigarrena. Alderdi sozialistako (PS) Alain Rousset da Akitania Erregioko presidentea. Azken bi legealdietan (12 urtez), PSk gehiengo osoz gobernatu du Berdeak alderdiaren sostenguarekin. Europako Parlamenturako azken bozetan Berdeek lideratutako Europe Ecologie zerrendak emaitza historikoak lortu zituen: "14 eurodiputatu ditugu Frantzian, PSk bezala. Hautesleek Berdeen aldeko bozak berritzen badituzte nolabaiteko aldaketa izan liteke Akitaniako Gobernuan" erran digu lurralde horretako kontseilari Jean Lissarrek.

Lurraldeen erreforma legea ari da lantzen Frantzian. Hori dela eta, datorren legealdiak 2014ra arte iraunen du, hots, lau urtekoa izanen da.

Nola azalduko zenue Europe Ecologie hautagaitzak ukan zuen arrakasta?

Arrazoietako bat zerrenda-buruen karisma izan zen: Daniel Cohn-Bendit edo Eva Jolyk, besteak beste, casting ona osatu zuten. Halaber, konparazione, euskaldunon zerrendako [Sud-Ouest] José Bové eta Catherine Grèze, herritarren ondo-ondoan ari diren itzal handiko militanteak dira. Bestalde, PSk barne arazo anitz ditu. Frantziako presidentziarako kandidatearen inguruan kalapita handiak ditu. Bere politika Nicolas Sarkozyren politikaren aurkakoan oinarritu da azken bost urteetan. Alderdi sozialistak ez die herritarrei ezkerreko politika zer den azaltzen, boz horietan ere ez zuen Europa zer den azaldu. Ezkerreko hautesle askok ez zuen onartu eta gure alde egin zuen.

Martxoko erregio bozei begira Aquitaine Ecologie hautagaitza aurkeztu duzue orain gutxi. ABri gonbita egin diozue zuen zerrendan parte hartzeko.

Europako bozen biharamunean egin genion proposamena ABri. Iparraldean erdietsi genuen arrakasta ABrekin izaniko harremana eta lan dinamikoaren ondorioa izan zen. Adibidez, Biarnoko eta Euskal Herriko zenbait kantonamendu konparaturik, laborantza sektorea nagusi den eskualdeetan bereziki, batez beste, %5 puntuko aldea lortu genuen Biarnokoekikoan. Gure zerrendek bozen %16 erdietsi zuten eta Biarnokoek %12. Lau puntuko diferentzia hori abertzaleen ekarpenari esker izan zen. Hartakoz, ABri elkarrekin segitzea proposatu diegu.

Proposamena ez da gauzatu, alta.

ABko Biltzar Nagusiak lauzpabost boz eskasez ez du onartu gure proposamena. Abertzaleek, irudiz, EHBai koalizioa osatuko dute. Eta domaia da, bilduko duten boz kopurua sinbolikoa izanen baita berriz ere. Zorigaitzez, abertzaleen ideiek ez dute politika praktikoan eragiten.

Zer lor zezaketen abertzaleek Berdeekin joanez gero?

Hasteko, Europako bozetan egin genuen bezalako kanpaina dinamiko egitea berriz ere. Bigarrenik, Akitaniako Kontseiluan hautetsi bat ukateko lekua eskaini diegu. Kontseilari abertzalea izateko xantza galdu dute.

Kontseiluan PSren gobernuan aritu zarete azken bi legealdietan. Zein da lankidetzaz egiten duzun balorazioa?

Balorazioa edo bilana ez da txarra. Egia da guk PSrekin diferentzia handiak ditugula garapen sozialaren politikan. Alain Rousset sozialista izanik ere, enpresak eta proiektuak handizki kudeatzea maite ditu. Alabaina, Rousset gure bideetara hurbilaz dugu doi bat bederen. Mundua aldatzen ari dela ohartu da, konprenitu du ekonomia ezin dela lehen bezala kudeatu. Berdeek garatu nahi dugun ideia asko bereganatu du Roussetek. Erraterako, ni ekonomia sozialeko arduraduna naiz Kontseiluan. Akitaniako enpresetako lanpostuek ekonomiaren %10 osatzen dute. Ehuneko hori ez da aski ekonomia soziala indartzeko, alta. Guk lanpostu finko gehiago lortu nahi dugu. Xede hori betetzeko ezker aldeko indarrak batu eta azkartu nahi ditugu. Gure lema nagusiak hauxe dio: ekonomian aldaketa izan dadin ekologiarri buruzko ideia azkartu eta aldatu behar da.

Zer estrategia garatu nahi duzue lema zabaltzeko?

Berdeek lema alor anitzetan aitzinatu direla ohartu gara azken urteetan. Egun, arinago eta aitzinera joateko alderdien harreman arteko lehia irabazi behar dugu, gaur egungo *rapport de force* irabazi behar dugu, eta bereziki alderdi sozialistaren aurka.

“Abertzaleek EHBai koalizioa osatuko dute berriz ere. Eta domaia da, bilduko duten boz kopurua berriz ere sinbolikoa izanen baita. Zorigaitzez beren ideiek ez dute politika praktikoan eragiten”.

Europe Ecologieren emaitzen haina lor dezakezue Akitanian?

Bai. Arrazoi berak erabiliko ditugu kanpainen. Sozialisten politika ez da hobetu, beraz, emaitza onak espero ditugu. Egia da Akitanian sozialisten aitzinetik ateratzea zaila dela, alabaina, hainbat lurraldetan ikerketa aburuak egin dira, eta horietako zenbaitetan presidentea berdea izanen dela diote inkestek. Île-de-Francan adibidez.

Akitanian, lehen itzulian bakarka joanen zarete. Bigarrenean nola jokatu duzue?

Orain arte sozialistek ez dute gure beharra ukan gobernu osatzeko, agian orain bai. Ganibeta luzeen gaua izanen da. Garaia da Berdeek aldarrikatu ditugun lema eta nahiak betetzeko. Jende anitz ohartu denez, guk proposatzen dugun bidea da urratu beharreko bide soziala. Beraz, emaitzen arabera betiere, hainbat gauza ez dugu aise onartuko. Alderdi sozialistak onartu beharko du gure programako hainbat puntu, edo gutxienez, politika egiteko gure ideiak kontuan hartu beharko ditu.

Bozek eragin dezakete Sarkozy egiten ari den Estatuaren erreforman.

Lurralde gehienetan ezkerrek aitzina egingen balu, eta guk, Berdeok, hainbat lehendakaritza irabaziko bagenu, emaitzek boterearen kontrako balantzan eragin lezakete. Baina, egia erran, momentuz erregioek ez dute

egiazko boteririk, sozialisten politika uzkur eta ahula da. Nehork ez daki erreforma delakoa zer den, noraino joanen den. Bozen emaitzek indar korrelazioaren aldaketa ekarrikerik ere, inork ez daki aldaketak nola eragin dezakeen erregioetako instituzioetan eta deszentralizazioari buruzko politikan. Ez dut uste Frantziako Gobernuak Estatua deszentralizatzeko asmoa duenik, kontrako baizik, berzentralizazio politika ezarri nahi du. Deszentralizazioa estatu arazoa da Frantzian. Federalismoaren ideia desonestoa da.

Iparraldeak izan dituen baliabideak galdu litezke...

Nehork ez daki ezer, ezta zer egin ere. *Pays* izendapenaren bidez garatutako instituzioak ezeztatuko dira. Kantonamenduko Sindikata Mistoa formularen bidez aterabidea xerkatzen ari direla diote. Nik ez dut bide horretatik arazoei erantzuteko molderik ikusten. Ni instituzio espezifikoaren aldekoa naiz. Frantziako legealdiak onartzen duena, Korsikako Biltzar gisako bat, bere exekutibo duena. Ez da utopia bat.

Azpiegiturak hizpide: Frantziako Burdinbide Sarea konpainiak (RFF) Abiadura Handiko Trena (LGV) bideragarria dela dio. RFFko buru Christian Maudek oraingo bidea hobetzea eta berria egitea xede bateragarriak direla dio. RFFren dossierrean gezur asko dira. Aurka dauden elkarrekin aise des-

muntatu dute dosierra, baita gezurak agerrarazi ere CADEk sustatu dituen eztabaida publikoetan. Suitzako kabinetaren ikerketak agertu zuen oraingo burdinbidearekin posible dela jendea eta merkantziak ibilaztea beste hamar urtez. Proiektuaren aurka gaudenok TGVren aurka gaudela dio RFFk. Baina jendeak konprenitu du hori ere gezurra dela, eta RFFren helburua ez dela trenbidea hobetzea soilik.

Nola ikusten duzu trenbidearen afera Hegoalderekiko harremanetan?

Euskal Y delako trenbidea jendearen garraiatzeko dela ikusten dugu hemendik, funtsean trenbidea merkantzien garraiorako biziki guti erabiliko dutela. Finean, AHT jendea garraiatzeko izanen da. RFFk trenbide berria (LGV) merkantziendako dela erraten du, baina hori estakurua da, gezurra. Iparraldeko eta Hegoaldeko azpiegituren artean ez da lotura praktikoa izanen. Afera kudeatu duen Europako komisarioak proiektua inkoherentea dela dio, alegia, Iparraldean merkantzia garraiatzeaz ari dira eta Hegoaldean jendea eramateaz. Hori da proiektuaren kontraesan handiena. Frantziako Gobernuak kezko oihal bat zabaldu du gibelean dauden interesak tapatzeko.

Zertan da afera?

Burdinbide berriaren aurkako mobilizazioak azkartzen ari dira. Urtarri-leko 23an Hendaian manifestatuko gara berriz ere. Manifestazioa bozatarako test garrantzizkoa izanen da, trenbide berria kanpainaren ardatza izaki. Alain Rousset trenbide berria egitearen aldekoa da. Aquitaine Eco-

logiek jende anitzen boza eta sostengua bildu litzake Euskal Herrian, Roussetek badaki hori.

Trenbideen garapenari dagokionez, zer proposatzen duzue?

Guk, besteak beste, Topo trenaren segidako bidea egitea proposatu dugu. Eta ez bakarrik hiriko bazterreko geltoki nagusiekin lotzeko. Finantzaizori buruz ohartu gara ez dela sos aski bi azpiegiturak garatzeko, hots, AHT erraldoiak tokian tokiko azpiegiturak garatzeko behar diren sosa xahutu duela. Akitanian 600 milioi euro aurreikusi dira, baina zati handiena AHTrentzat izanen da.

“PSK onartu beharko du gure programako hainbat puntu, edo gutxienez, bere politika egiteko gure ideiak kontuan hartu beharko ditu”

Eurohiria delakoaz zer iritzi duzu?

Koonurbazioa handituz doa, 600.000 bizilagun gara. Hiri hau antolatzea ez da aise, baina aireportuen gaia, adibidez, guk argi eta garbi diogu bi aireportuak [Hondarribia eta Biarritzekoak] garatu daitzekeela, eta bien inguruan, kronobusen eta ibilbide laburreko trenen bidez, zerbitzu osagarriak eskaini behar direla.

Bizi! mugimendua plazaratu da berriki. Garraioaren gaiak arduratzen da, besteak beste. Zer deritzozu?

Mugimendua biziki interesgarria da,

zenbait abertzalek bultzatua. Abertzaleen sektore horietan benetako aldaketa bat ematen ari da, eta kontent naiz. Berdeendako gazteak berriz ere mugitzen direla ikustea, gure errebindikazio, lema eta helburuen inguruan ari direla ikustea gauza handia da. Gaur egun, hori da bidea gai sozialetan aldaketa eman dadin.

Euskal gatazka bideratzeko ekimena agertu zara Berdeen izenean. Nola ikusten duzu egoera gaur egun?

Ezker abertzaleak irtenbide baten aldeko proposamena egin du... Proposamena ez izatea soilik taktikoa da ene esperantza. Iruditzen zait Loiolako negoziazioen aldi bakoitzeko sektore gehiago ari direla akordioa bilatzen. Ohartu dira ez dela irabazterik, garai batean uste zuten bezala. Ene irudiko intentsitate apaleko bortizkeriaren eraginez segitzen badugu, egoera politikoa dramatikoa bilakatuko da.

(...)

Konparazioa, Iparraldean abertzaleek eta ABkoek partikularki, EHBai zerrenda osatu dute berriz ere Bata-sunekoei laguntza ekartzeko. Abertzaleak ez daitezten elkarrengandik gehiago aldendu, gatazka bideratu ahal izateko. Baina horren arriskua da halaber, beti zurrumbilo beraren inguruan ibiltzea, eta egoera txar hau luzaz egonkortzea. AB gurekin koalizioan joan liteke bozetara, baina Batasunak “traidoreak” izateaz akusatuko litzuzke berriz ere. Errespetatzen dut beren erabakia, baina zirkulu horretatik ateratzen ez bagara ez dugu inoiz politika eraginkorra egingen. ■

laia
sagardotegia

arkolla auzoa 33 • Hondarribia
Tel.: 943 646 309
info@laiaerretegia.com

www.laiaerretegia.com